GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 83. *Sâmbătă 13 (25) Aprilie* **1885.**

Braşovŭ, 12 (24) Aprilie 1885.

Intr'una din ultimele şedinţe ale sinodului din Sibiiu s'a discutatŭ o céstiune de mare importanţă pentru desvoltarea instrucţiunei nóstre poporale române.

A fost vorba de premiile, ce au începutŭ a le împărţi autorităţile administrative precum şi reuniunile de maghiarisare între învĕţătorii dela şcólele nóstre sătescĭ, cari dovedescŭ succese estraordinare în propunerea limbei maghiare, şi de mĕsurile ce ar trebui luate faţă cu acéstă agitaţiune corumpĕtóre.

Unulŭ din membrii sinodului, d. Dr. Nicolau Pop, pătrunsŭ, de îngrijire pentru relele urmărĭ ce le póte avé acéstă agitaţiune pentru învĕţămêntulŭ nostru poporalŭ, a făcutŭ în şedinţa de Sâmbăta trecută o propunere, cerêndŭ ca sinodulŭ să se pronunţe asupra amintitelorŭ uneltirĭ în modŭ reprobătoriu.

Acéstă patriotică propunere, ce o publicămŭ mai josŭ în tótă estinderea ei, a fostŭ formulată cu multă moderaţiune. Propunĕtorulŭ sĕ vede că şi-a datŭ tótă silinţa de a-o îmbrăcă într'o haină, care sĕ nu apară nicĭdecum rĕsboinică. De aceea d-sa a accentuatŭ mai vêrtosŭ momentele pedagogice, arătândŭ, că nu merge nicĭdecum ca dintr'unŭ studiu copii sĕ înveţe prea multŭ şi dintr'altele nimicŭ.

Şi într'adevĕrŭ argumentele pedagogice sunt de ajunsŭ spre a documentá, că nu esistă nicĭ umbră de îndreptăţire pentru unŭ alŭ treilea d'a se amestecá în mersulŭ regulatŭ alŭ instrucţiunei din şcólele nóstre poporale şi de a premiá pe acei învĕţătorĭ, cari, dândŭ preferinţă studiului limbei maghiare, conturbă echilibrulŭ dintre singuraticele obiecte de învĕţămêntŭ. Căcĭ este clarŭ că prin acésta se paraliséză însuşĭ scopulŭ instrucţiunei nóstre poporale.

Moderaţiunea cea mare a propunĕtorului n'a pututŭ împiedecá cu tóte astea ca cererea lui sĕ fie caracterisată de adepţii reuniunei de maghiarisare din Clușiu ca unŭ „atentatŭ în contra limbei maghiare.“

Turburarea cea mare, ce a produs'o memorata propunere cu tótă moderaţiunea ei între „civilisatorii Ardélului“ din Clușiu, se póte uşorŭ esplicá, dacă vomŭ avé în vedere, că reuniunea de „cultură maghiară“ de curêndŭ constituită prevede în statutele sale între altele şi următórele puncte:

„Comitetulŭ dirigentŭ propune *premiărĭ* şi *ajutóre*; comitetele provinciale *recomandă* pe cei carĭ au sĕ fie premiaţĭ şi ajutoraţĭ şi raportéză din şése în şése lunĭ despre *progresulŭ făcutŭ* şi despre *trebuinţele iminente*...“

Scimŭ că scopulŭ reuniunei din Clușiu este lăţirea limbei maghiare, scimŭ şi aceea, că „premiile“ şi „ajutórele“ din cestiune suntŭ menite mai vêrtosŭ pentru învĕţătorii nemaghiarĭ, carĭ s'ar oferí a cresce viitórele generaţiunĭ în direcţiune „naţională maghiară“ şi în „spiritŭ maghiarŭ“ şi a cultivá înainte de tóte şi mai pre susŭ de tóte limba maghiară.

Se înţelege, că dacă autorităţile nóstre scolare confesionale vorŭ fi la înălţimea chemărei lorŭ şi vorŭ sci sĕ împedece propaganda maghiară între învĕţătorii noştri, „civilisatorii“ din Clușiu nu vorŭ avé norocirea de a se bucura de nicĭ o isbêndă în potriva învĕţămêntului nostru naţionalŭ.

Nu póte fi dar vorba de unŭ atentatŭ în contra limbei maghiare, cĭ numai de a se împedecá adversarii noştrii în planurile lorŭ de distrugere a organismului nostru scolarŭ. Numai aceste planurĭ trebuia sĕ le aibă în vedere şi sinodulŭ din Sibiiu, când s'a pronunţatŭ aspura propunerei amintite. Atuncĭ n'ar fi venitŭ în posiţiune de a-şĭ luá refugiulŭ la o altă propunere mai multŭ ca moderată şi cu totulŭ nedefinită a comisiunii scolare, care ca şi oraculŭ dela Delfi te lasă în îndoiélă despre aceea, că óre sinodulŭ reprobă séu aprobă premiările, despre carĭ e vorba.

Părerea nóstră este că în asemenĭ împrejurărĭ era datoria sinodului de a se pronunţa hotărîtŭ şi fără şovăire în cestiune.

Dar aşteptămŭ sĕ primimŭ informaţiunĭ amenunţite despre întréga desbatere spre a puté reveni mai pe largŭ asupra acestei afacerĭ importante.

—o—

Inchiderea Reichsrathului vienesŭ.

La 22 Aprilie n. s'a închisŭ a noua sesiune a Reichsratului, fiindŭ de faţă unŭ fórte numerosŭ publicŭ, între care representanţii tuturorŭ misiunilorŭ şi ambasadelorŭ. M. Sa monarchulŭ, care a apărutŭ în uniformă de mareşalŭ, avêndŭ la drépta trei Arcière-garde, ér la stânga trei garde ungurescĭ, purtândŭ marea cruce a ordinului »St. Stefanŭ,« cetí discursulŭ tronului de închiderea sesiunii.

In mesagiu se accentuéză, că s'au resolvatŭ o mulţime de proiecte importante, s'a pusŭ pe o basă mai solidă armata, s'au luatŭ mĕsurĭ pentru invaliḍĭ, pentru sprijinirea vĕduvelorŭ şi orfanilorŭ celorŭ căḍuţĭ în luptă, pentru ajutorarea familielorŭ celorŭ chemaţĭ în casŭ de mobilisare. Prin reforma electorală, unŭ însemnatŭ numĕrŭ de cetăţenĭ silitorĭ şi zeloşĭ au întratŭ în celŭ mai importantŭ dreptŭ politicŭ şi s'a uşuratŭ în Boemia esercitarea dreptului electoralŭ. Multŭ s'a făcutŭ pentru scopurĭ de educaţiune şi cultură, înmulţindu-se numĕrulŭ institutelorŭ de învĕţămêntŭ, şi mai alesŭ pentru instrucţiunea industrială indigenă. De asemenea s'a amelioratŭ sórtea clerului. Economia şi comunicaţiunea facŭ progrese. Prin întinderea teritoriului vamalŭ generalŭ austro-ungarŭ şi prin revisuirea tarifului vamalŭ s'a promovatŭ comerciulŭ, încheindu-se şi tractate cu statele amice. S'au votatŭ sume însemnate pentru regularea Dunării. Prin hotărîrile luate asupra instituţiunei de inspectorĭ industrialĭ şi prin modificarea ordinei industriale, s'au regulatŭ referinţele dintre stăpânĭ şi lucrătorĭ şi s'au luatŭ mĕsurĭ de protegiare a vieţii şi sĕnĕtăţii acestora din urmă. S'a făcutŭ legea pentru înfruntarea pestei bovine, legĭ de comassaţiune, regulamente pentru diferite cursurĭ de apă în Tirolŭ, Carintia şi Galiţia. S'au introdusŭ casele postale de economii, case de împrumutŭ industriale şi agricole, s'au adusŭ legĭ spre a se împedeca pagubele causate la institute de banĭ prin defraudărĭ. S'a făcutŭ multŭ pentru desvoltarea reţelei de căi ferate. S'a ridicatŭ creditulŭ statului ş. a.

Bunele raporturĭ cătră celelalte puterĭ justifică aşteptarea, că monarchia va trăi neturburată şi mai departe în pace.

—o—

Conflictulŭ ruso-englesŭ

»Daily News« scrie, că în urma discursurilorŭ ce le-a ţinutŭ Gladstone şi Granville, amêndouĕ parlamentele şi-au perdutŭ multŭ din speranţa, că conflictulŭ se va resolva pe cale pacînică. Rusia stăruesce pe lângă pretenţiunile sale. Acéstă împrejurare, precum şi raportulŭ lui Lumsden dau situaţiunei o deosebită seriositate. »Morning Post« află, că Thornton, ambasadorulŭ englesŭ, a trimisŭ din Petersburg o comunicare de caracterŭ fórte seriosŭ. Tóte ḍiarele judecă situaţiunea ca periculósă. »Standard« anunţă, că cabinetulŭ englesŭ a trimesŭ la Petersburg o telegramă, în care cere desaprobarea lui Komarov.

»National Zeitung« aduce din Petersburg cuprinsulŭ telegramei d-lui Giers către guvernulŭ englesŭ, care e următorulŭ:

»Telegrama generalului Komarow, alŭ cărei cuprinsŭ vi l'am comunicatŭ, conţine lămuririle dorite asupra incidentului de deunăḍile. N'avemŭ nimica de adăogatŭ la aceiea, dară apelămŭ la înţelepciunea guvernului Marei Britanii, sĕ cumpĕnéscă situaţiunea, alŭ cărei caracterŭ şi pericule suntŭ puse în cea mai clară lumină prin acestŭ incidentŭ . . . Nu vremŭ sĕ cercetămŭ natura activităţii comisiunii engleze, dar nu putemŭ trece cu vederea, că unii oficerĭ, cari formau o parte din suită (comisiunii pentru regularea graniţelorŭ), au condusŭ mişcările Afganilorŭ şi că rĕsunetulŭ întêlnirii dintre Emirulŭ şi vicerejele Indiei, precum şi atitudinea duşmană ce s'a esprimatŭ prin aceea, au contribuitŭ de sigurŭ a aţiţa pe Afganĭ într'atâta, încâtŭ au făcutŭ paşĭ provocătorĭ, ce nu s'ar fi pututŭ suferi de autorităţile militare ruse, fără a'şĭ călca datoria lorŭ . . . Singura conclusiune ce o facemŭ este necesitatea imperiósă d'a se pune capĕtŭ unei situaţiunĭ periculóse . . .«

Ḍiarele din Paris consideră starea conflictului anglorusŭ, ca fórte rea. Consiliulŭ de ministri englesŭ, care la 21 Aprilie n. s'a ocupatŭ cu telegrama lui Lumsden, a făcutŭ cunoscutŭ în Perersburg, că Ruşii au fostŭ atacatorii în lupta dela Ak-Tepe, din care causă guvernulŭ englesŭ se vede silitŭ a cere desaprobarea procederei lui Komarov.

Totŭ la 21 Aprilie n. marchisulŭ Salisbury a ţinutŭ unŭ meetingŭ alŭ conservatorilorŭ, în care a ḍisŭ că Rusia caută unŭ punctŭ de sprijinŭ, din care sĕ pótă sili pe Anglia d'a se mulţămi, ca Rusia sĕ ocupe Constantinopolulŭ.

O nouă telegramă a lui Lumsden din Tripulŭ rĕspunde la afirmările lui Komarovŭ în privinţa incidentului dela graniţa afgană şi declară că Afganii, departe de a provoca pe Komarov, prin neîncetatele încercărĭ ale Ruşilorŭ d'a provoca ostilităţĭ, se convinseseră că acésta e singurulŭ scopŭ alŭ Ruşilorŭ. La 27 Martie n. înaintară douĕ despărţĕminte rusescĭ în acelaşĭ timpŭ. Cavaleria sub Alikhanov trecŭ peste Pul-i-Chisti, pe când infanteria înaintă către flanculŭ dreptŭ alŭ posiţiunei afgane. Alikhanov se retrase numai atuncĭ, când i s'a tăiatŭ drumulŭ de către cavaleria afgană, ér infanteria s'a retrasŭ numai după ce comandantulŭ afganŭ a făcutŭ cunoscutŭ oficerului rusŭ, că se va vedea silitŭ să dea ordinŭ de împuşcatŭ, dacă Ruşii nu se retragŭ. In ḍiua următóre informă şefulŭ statului majorŭ generalŭ alŭ lui Komarov pe căpitanulŭ Yate, că înaintarea lui Alikhanov a fostŭ unŭ simplu marşŭ de plăcere. La acésta a rĕspunsŭ Yate, că Afganii consideră acestŭ marşŭ multŭ mai seriosŭ. Lumsden accentuéză moderaţiunea şi răbdarea Afganilorŭ faţă cu provocaţiunile neîncetate ale Ruşilorŭ în timpŭ de douĕ lunĭ. Când trupele rusescĭ au înaintatŭ la 30 Martie, Afganii au fostŭ siliţĭ sĕ se apere. Lumsden négă, că Englesii, când Komarov a adresatŭ Afganilorŭ somaţinnea, arŭ fi datŭ acestora sfatulŭ d'a nu se retrage.

—o—

Imormêntarea luĭ C. A. Rosetti.

(Coresp. part. a »Gaz. Trans.«)

Bucurescĭ, 11/23 Aprilie.

In acestŭ momentŭ mĕ întorcŭ cu inima sdrobită, cu ochii scăldaţĭ în lacrămĭ, dela cimitirulŭ Belu, unde amŭ dusŭ la vecîniculŭ locaşŭ pe marele publicistŭ românŭ C. A. Rosetti.

Multe manifestaţiunĭ amŭ vĕḍutŭ în viaţa mea, dér o ovaţiune naţională ca cea de astăḍĭ, n'am vĕḍutŭ de când sunt pe lume.

Incă de aḍĭ diminéţă poporulŭ furnica pe strade.

Prăvăliile erau închise, tricolorulŭ românŭ, învĕlitŭ în pânză négră de jale, fâlfăia pe tóte casele. Felinarele, înfăşurate în vĕlŭ negru şi aprinse, ofereau o privelişte, care înmuia inima chiar şi a celui mai tare omŭ de fire.

La órele 1 după amédĭ, cortegiulŭ funebru s'a pusŭ în mişcare din locuinţa nemuritorului Rosetti, strada Dorobanţilorŭ, şi a eşitŭ la Episcopiă, traversândŭ strada Victoriei, Bulevardulŭ, strada Colţii, strada Dómnei, Lipscanii, strada Şelarĭ etc.

Sute şi mii însoţéu carulŭ mortuarŭ şi de decĭ de mii de ómenĭ s'acopereau stradele pe unde trecea cortegiulŭ. Cea mai perfectă ordine a domnitŭ şi 'ţĭ era mai mare dragulŭ a vedea pe ţĕranii românĭ înşiraţĭ pe amêndouĕ părţile cortegiului, cu ce tactŭ, cu ce simţĕmêntŭ de demnitate ţineau ordinea într'o cumplită îmbulzélă.

Inaintea carului funebralŭ mergeau scolarii cu stégurile lorŭ, societăţile, corporaţiunile cu frumóse cununĭ atêrnate în prăjinĭ. Erau apoi trei cară, pe dricurile cărora erau formate piramide de scândurĭ tóte acoperite de susŭ până josŭ cu cununĭ de florĭ şi cu tricolorŭ naţionalŭ.

Intre acestea cară şi între carulŭ funebralŭ mergea unŭ preotŭ de mirŭ îmbrăcatŭ în ornamentele bisericescĭ, însoţitŭ de unŭ cantorŭ săteanŭ. Unŭ altŭ săteanŭ ducea înaintea preotului unŭ felinarŭ atêrnatŭ într'o prăjină văpsită tricolorŭ.

Corpulŭ marelui patriotŭ Rosetti era aşeḑatŭ pe unŭ camionŭ (carŭ deschisŭ fără loitre). Cosciugulŭ era acoperitŭ de florĭ şi de cununĭ. Ḑiarulŭ »Românulŭ« era aninatŭ pe cosciugŭ deasupra capului, şi o corónă făcută de condeie galbine de metalŭ era pusă deasupra iubitului sĕu ḑiarŭ. După carulŭ funebralŭ erau fii lui Rosetti, Vintilă şi Horia, Cornea şi alţĭ membrii ai familiei. In urma lorŭ mergea societatea pressei române, societatea tipografilorŭ, comercianţii capitalei, delegaţiunile judeţelorŭ şi mai multe mii de suflete românescĭ.

Imprejurulŭ cosciugului erau şi de o parte şi de alta colaboratorii, administratorii, lucrătorii tipografi şi împărţitorii »Românului«, însoţindŭ cu toţii pe prea iubitulŭ lorŭ părinte până la mormêntŭ.

Carulŭ funebralŭ era trasŭ de doi cai albĭ, pe lângă cari mergeau optŭ sătenĭ românĭ, dintre cari doi ţineau caii de frâne.

Nicĭ unŭ poliţaiŭ, nicĭ unŭ gendarmŭ nu s'au vĕḑutŭ în totŭ percursulŭ stradelorŭ. Ministrii şi înalţii demnitarĭ însoţeau şi ei cortegiulŭ amestecaţĭ printre poporŭ. Fiecare românŭ muncitorŭ era îmbrăcatŭ cu hainele, cu care ḑilnicŭ muncesce. Cetăţenii capitalei şi sătenii românĭ au doveditŭ, că sciu sĕ ţie mai bună ordine decâtŭ poliţia şi gendarmeria.

Manifestaţiunea acésta a fostŭ o măréţă ovaţiune pentru neuitatulŭ Rosetti, care tótă viaţa lui a susţinutŭ susŭ şi tare, că poporulŭ românŭ numai prin libertate póte înaintá, numai prin libertate póte deveni mare.

Inainte de plecarea cortegiului, la locuinţa nemuritorului Rosetti, au vorbitŭ Nicolae Ionescu în numele parlamentului românŭ, Mucenicŭ Dinescu pentru ţĕranulŭ românŭ, Bordeanu în numele pressei române, Giani în numele cetăţenilorŭ capitalei.

Ajungêndŭ cortegiulŭ în strada Demnei, s'a opritŭ la redacţiunea „Românului.« Aicĭ, iubitulŭ nostru amicŭ şi publicistŭ I. G. Bibicescu a vorbitŭ în numele colaboratorilorŭ »Românului« după cum urméză:

Pré iubite învĕţătorule, neuitatule părinte şi adorate amice!

Alţii spus'au ce perde ţéra prin mórtea ta.

Noi, colaboratorii tĕi, noi carĭ amŭ trăitŭ, te-amŭ iubitŭ şi amŭ lucratŭ cu tine, nemuritorŭ te credémŭ, căcĭ nemuritorŭ ai luptatŭ tu sĕ fie poporulŭ, pe care atâtŭ de bine îlŭ simbolisai.

Lumea 'ntrégă dară de-ar fi căḑutŭ peste noi, nu ne-ar fi uimitŭ, nu ne-arŭ fi sdrobitŭ mai multŭ decâtŭ mórtea ta. Jertfa vieţii nóstre a tuturorŭ cu dragŭ amŭ fi făcut'o, spre a rĕscumpĕra marea ta viaţă pentru ţéră, pentru soţia ta şi mama nóstră iubitóre. Noi perdemŭ pe părintele dulce, pe dascălulŭ pré iubitŭ, care nicĭodată nu ne-a lăsatŭ sĕ vedemŭ pe şefŭ sub amicŭ.

Du-te, dér veghiază asupra ţĕrii şi asupra nóstră şi şopteşce-ne vederile tale.

Noi te-amŭ ascultatŭ, te-amŭ iubitŭ, te-amŭ înţelesŭ, şi chiarŭ prin pămêntulŭ rece, ce te va acoperi, glasulŭ tĕu va găsi drumulŭ inimei nóstre şi ne va inspira.

Du-te şi împreună cu ceilalţĭ martirĭ ai Românimei, tu care ai fostŭ apostolŭ, tu care ai fostŭ trâmbiţaşulŭ neobositŭ alŭ binelui, spune-ne ce otărîţĭ voi, pentru ca „Românulŭ« tĕu s'o spună Românilorŭ.

Du-te, du-te inimă mare câtŭ inimile tuturorŭ Românilorŭ, dar privesce-ne încă odată, spre a ne însufla îndrăsnéla d'a încerca sĕ călcămŭ pe urme'ţĭ.

Binecuvintéză-ne, dulce tată, binecuvintéză-ne mare şi mărite dascălŭ, binecuvintéză-ne şi susţine-ne, căcĭ şi mortŭ nemuritorŭ eştĭ.

SCIRILE ḐILEI.

D. colonelŭ Paul Bernnat, care e numitŭ comandantŭ de brigadă în Braşovŭ în loculŭ d-lui generalŭ Fischer, a sositŭ Marţĭ în oraşulŭ nostru. Erĭ s'a presentatŭ corpulŭ oficerilorŭ din staţiune în mare ţinută la locuinţa noului brigadierŭ.

—0—

Ministrii aflaţĭ în capitală au făcutŭ în corpore o visită de condolenţă familiei Rosetti. D-nu Dim. Sturdza a înmânatŭ D-nei Rosetti următórea adresă în numele Consiliului de ministri:

„Dómnă! România încércă aḑĭ o pierdere nereparabilă în unulŭ din cei mai ilustri ai sĕi fii. In timpurĭ întunecate şi dureróse, societatea română a datŭ nascere acelei generaţiunĭ, a cărei una din cele mai vii expresiunĭ este C. A. Rosetti. De aprópe unŭ jumĕtate secolŭ Rosetti şi ilustri sĕi amicĭ au ţinutŭ o luptă gigantică pentru ţéra lorŭ. Nu au fostŭ fapte marĭ, la a cărora pregătire şi esecutare elŭ sĕ nu fi participalŭ. In epoca desceptării, 1836, în 1848 când poporulŭ mărinimosŭ se mişcà, în 1857, când tóte clasele societăţii arătară voinţa naţiunei, în 1859, 1866, 1878, 1881, când România afirmà şi puse ea însăşĭ în esecutare a sa voinţă, unire, guvern constituţional, independinţă, regat, la tóte aceste marĭ acte Rosetti se găsesce între fruntaşii conducĕtorĭ. In totdéuna Rosetti a învĕţatŭ pe Românĭ respectulŭ ce se datoresce omului; în totdéuna elŭ a căutatŭ sĕ-i deprindă cu ideile marĭ de libertate şi de progresŭ. Cu afabilitatea lui, cu energia lui, cu patriotismulŭ lui purŭ şi desinteresatŭ, elŭ a ajunsŭ sĕ véḑă în ţéra lui realisându-se tóte acele dorinţĭ, carĭ la începutŭ păreau a fi numai visurĭ. Iacă pentru ce, dómnă, perderea lui Rosetti este atâtŭ de simţită. Ca Românĭ, ca guvernŭ, ca membri ai partidului liberalŭ, daţi-ne voiă sĕ ne asociămŭ durerii de care eştĭ pătrunsă, aḑĭ când întréga societate română pórtă doliulŭ pentru perderea nemuritorului cetăţénŭ C. A. Rossetti.

»Generalulŭ I. Fălcoianu, G. Lecca, D. Sturdza, R. Mihaiu, C. Nacu.«

—0—

Studenţii românĭ din Viena au depusŭ, prin d. Alexandru Ciurcu, directorulŭ »Independenţei române,« o cunună de florĭ pe cosciugulŭ lui C. A. Rosetti.

—0—

Consiliulŭ comunalŭ alŭ Bucurescilorŭ a luatŭ hotărîrea, sĕ deschiḑă o subscripţiune publică pentru ridicarea unei statue ilustrului cetăţénŭ C. A. Rosetti. Primăria va subscrie suma de 10,000 francĭ.

—0—

Br. Nicolau Wesselenyi a dăruitŭ reuniunii ardelene de maghiarisare 2000 fl. în acţii. Óre cu banĭ de acestia, aruncaţĭ în vêntŭ, nu s'ar puté alina durerile poporului sĕracŭ? Dér şovinismulŭ numai pentru desnaţionalisarea altora are inimă.

—0—

O telegramă de erĭ ne-a adusŭ scirea, că teatrulŭ din Szeghedinŭ e în flacărĭ dela 2 óre după amédĭ. Cele mai nouĕ amĕrunte ne spunŭ, că coperişulŭ şi tótă întocmirea dinăuntru au arsŭ, nerĕmânêndŭ decâtŭ păreţii golĭ, nicĭ chiar garderoba diretorului nu s'a pututŭ scăpá. Paguba comunei este de celŭ puţinŭ 300,000 fl. Teatrulŭ este asiguratŭ cu 400,000 fl., ér garderoba cu 35,000 fl. Teatrulŭ a fosŭ construitŭ în 1883. La meḑulŭ nopţii teatru ardea încă.

—0—

Din Bistriţa ni se comunică, că pe la oficiele de acolo nu se mai vĕdŭ hârtii scrise decâtŭ în limba maghiară. Acésta-i mĕsura luată în contra hotărîrii comitatului Bistriţa-Năsĕudŭ cu privire la reuniunea de maghiarisare.

—0—

In 11 Aprilie n. comitatulŭ Mureşŭ-Turda şi-a ţinutŭ adunarea îndatinată. După cum ni se scrie, membrulŭ comitatensŭ Berzenczei Lajos, pentru espresiunĭ vătămătóre la adresa comitelui supremŭ br. Banffy Zollan, a fostŭ trasŭ la rĕspundere, ér din partea fiscalului comitatensŭ Ferencz Albert s'a făcutŭ propunerea, ca Berzenczei sĕ fiă pedepsitŭ cu 80 fl. Atuncĭ Berzenczei începù a ameninţa cu pumnulŭ pe fiscalulŭ, ḑicêndu-i că, dacă nu-şĭ retrage propunerea, atuncĭ îlŭ va învĕţa elŭ minte. Fiscalulŭ de frică şi-a retrasŭ propunerea, ér Berzenczei a rĕmasŭ nepedepsitŭ rîḑêndŭ în pumnĭ.

—0—

Făgăraşulŭ se va lega cu Homorodulŭ printr'o cale ferată. Cheltuelile se evaléză la 1,250,000 fl., adecă 32,885 fl. 22 cr. de chilometru. Staţiunĭ vorŭ fi în Făgăraşŭ, Şercaia şi Comâna de josŭ.

—0—

In Caratna, comitatulŭ Trei-Scaune, s'a omorîtŭ o familiă: fata pentru imputările ce i le făcea în fiecare ḑi mama sa, tata de supĕrare pentru mórtea ficei sale, ér mama de supĕrare pentru mórtea amênduora.

—0—

In Orĕştiă s'au furatŭ unui jidovŭ mai multe lucrurĭ de valóre în sumă de 500 fl. şi bancnote în sumă de 1350 fl. Suntŭ bănuite persóne de aprópe cunoscute.

Procesuln din Deva.

(Raportulŭ specialŭ alŭ »Gaz. Trans.«)

Deva, 20 Aprilie 1885.

(Urmare).

Alesandru Szöcs, parochulŭ reformatŭ din Deva, ḑice, că dênsulŭ nu cunósce limba română, că a statŭ până la finitulŭ conferenţei, dér puţinŭ a înţelesŭ din cele ce s'au vorbitŭ acolo; dênsulŭ ca şi unulŭ care adese vorbesce în publicŭ şi scie cum se compunŭ vorbirile, din păşirea şi din gesturile acusatului a dedusŭ şi astfelŭ şi-a închipuitŭ, că acusatulŭ a bună sémă a ţinutŭ o cuvêntare agitătóre contra naţiunei maghiare (rîsete). La întrebarea pusă, că de unde scie cele fasiunate, ḑice, că dênsulŭ scie numai cele ce le-a auḑitŭ dela alţii, — persónele însĕ nu le scie numí.

Urméză martorulŭ Ioane Balomiri, jude în pensiune.

Martorulŭ: Cere acusatulŭ sĕ rĕspundŭ ungioresce séu românesce? (rîsete).

Acusatulŭ: Nu sunt preşedinte. (rîsete)

Martorulŭ iritatŭ şi confusŭ ḑice apoi românesce, că a participatŭ la conferinţă, desi nu a fostŭ invitatŭ, şi că de ţinerea conferenţei a aflatŭ numai din ḑiare.

Preş.: Când a vorbitŭ acusatulŭ?

Martorulŭ: Acusatulŭ a fostŭ alŭ treilea oratorŭ.

Preş.: Scie martorulŭ, când a enunciatŭ preşedintele conferenţei primirea propunerei lui G. Secula, înainte séu după vorbirea acusatului?

Martorulŭ: După vorbirea acusatului, fiindcă acusatulŭ a făcutŭ unŭ adausŭ la propunerea antevorbitorului.

Preş.: Nu vĕ aduceţĭ aminte, dacă a fostŭ cuprinsŭ în programŭ şi adausulŭ acusatului?

Martorulŭ: Nu sciu, că nu am căpĕtatŭ programŭ.

Preşed: Ce espresiunĭ a folositŭ acusatulŭ în vorbirea sa? Ḑis-a, că Ungurii nu au învĕţatŭ în 1848 nimicŭ?

Martorulŭ: Cuprinsulŭ vorbirei nu-lŭ sciu întregŭ, — deşi vorbirea s'a publicatŭ în ḑiare, dér — adauge martorulŭ, eu nu dau nimicŭ pe ce se scriu în ḑiare, că şi fasiunea mea au întortocat'o, — sciu însĕ atâta, că a vorbitŭ de legĭ, de ordinaţiunĭ şi altele. Nicĭ aceea nu sciu, că cum s'a esprimatŭ în séŭ dela 1848.

Preş.: In fasiunea d-tale ai ḑisŭ, că acusatulŭ a vorbitŭ mai multŭ la sentimente, decâtŭ la minte. Cum înţelegĭ acestea?

Martorulŭ: (cam încurcatŭ) Vorbirea acusatului în mine nu a făcutŭ impresiune decâtŭ mai multŭ la simţŭ .... adecă pe mine nu m'a agitatŭ .... ce a voitŭ sĕ ḑică Acusatulŭ eu nu sciu (rîsete.)

Preş.: Cum a fostŭ poporulŭ în urma vorbirei acusatului şi ce a observatŭ martorele?

Martorulŭ: Eu vorbirea acusatului nu o am ţinutŭ aptă de agitare. Că altora ce impresiune a făcutŭ nu sciu.

A urmatŭ apoi ascultarea D-nului Lazarŭ Petco. Procurorulŭ face escepţiune contra ascultării lui, deórece este apĕrătorŭ. — Dupăce preşedintele totuşĭ îi pune câte-va întrebărĭ neesenţiale, relativŭ la unele convorbirĭ cu unŭ martore, se ascultă

George Nicóră, parochŭ gr. or. în Deva. Martorulŭ ḑice, că a participatŭ la conferinţă şi că vorbirea acusatului publicată în ḑiarele române, conţine totŭ aceea ce a ḑisŭ în conferinţă. Iritaţiune nu a observatŭ, că în aceea conferinţă nu s'a vorbitŭ alta, decâtŭ aceea ce scie tótă lumea şi se scrie în tóte foile. Alexandru Moldovanŭ şi Iuonŭ Filimonŭ, ambii din Deva, spunŭ totŭ asemenea, adăugêndŭ, că a fostŭ ordine şi linisce esemplară.

Timpulŭ fiindŭ înaintatŭ, preşedintele amênă pertractarea pe după amédĭ la trei óre.

După amédĭ s'au cetitŭ fasiunile martorilorŭ absenţĭ.

Prima dată a lui Ludovicŭ Réty, inspectorŭ scolarŭ în comit. Huniădórei, în care spune, că a scrisŭ unŭ articulŭ în Nr. 62 din »Magyar Polgár« din Cluşiu despre vorbirile agitătóre ţinute în conferinţa Românilorŭ din Deva, cum s'au primitŭ acolo propunerile şi cum după vorbirea lui G. Secula s'a depărtatŭ şi decĭ a scrisŭ numai cele ce a auḑitŭ dela Oliv. Krosznay şi An. Török. — apoi, că ce i-a spusŭ lui Dr. d. Petco în altă ḑi, că elŭ scie românesce, că Sim. Horvath, procurorulŭ, s'a depărtatŭ de acolo cu elŭ.

Se citesce apoi fasiunea lui Antoniu Török din Aiudŭ, care din întêmplare era pe la Deva, când s'a ţinutŭ conferinţa, în care martorulŭ espune pe largŭ mai întréga vorbire a acusatului, — firesce aşa precum a înţeles'o elŭ. Acestŭ martore încă îşĭ baséză opiniunea sa pe gesturile şi aplausele vĕḑute şi auḑite şi nu se póte împĕcá cu idea, că acusatulŭ n'a entusiasmatŭ poporulŭ.

Fasiunea martorelui repausatŭLudovicŭ Miclos, fostŭ advocatŭ în Deva, se baséză asemene mai multŭ pe auḑite dela alţii, că martorele însuşĭ recunósce, că nu a sciutŭ bine românesce şi că a auḑitŭ vorbirile numai în parte, fiindŭ că era împresuratŭ şi departe de oratorĭ.

Fassiunile martorilorŭ Alexie Olariu advocatŭ în Deva, a lui Niculae Oprea proprietarŭ în Deva şi a lui Petru Truţa advocatŭ în Baia de Crişiu nu au nicĭ o însemnătate, căcĭ nu se referescŭ la gravaminele din cestiune.

Se citesce o hârtiă a judecătoriei din Baia de Crişiu, după care acolo încă ar fi în curgere câte-va procese pentru agitare şi acele se aducŭ în conbinaţiune cu actulŭ presentŭ, apoi se mai cetescŭ atestatele de moralitate şi de avere a acusatului şi la propunerea apĕrătorului se jură martorii nejuraţĭ G. Nicóră, Al. Moldovanŭ şi I. Balomiri.

Cu aceste se încheiă procedura de documentare.

Acusatorulŭ publicŭ, cu puţine adaugerĭ, repetéză şi espune mai pe largŭ motivele aduse în actulŭ de acusaţiune, accentuéză în specialŭ acea, că nicĭ martorii nu potŭ dovedi deplinŭ, încâtŭ a fostŭ şi a pututŭ fi agită-

óre vorbirea acusatului, decĭ lasă în judecata tribunalului, ca din împregiurărĭ şi intenţiunea, ce se póte deduce, sĕ pronunţe verdictulŭ de vinovatŭ. Procurorulŭ mai interpretéză şi § 172 din codulŭ penalŭ şi ḑice, că în înţelesulŭ acelui § — nu se recere ca cineva sĕ provóce la comiterea unei crime séu delictŭ, ci e de ajunsŭ décă iritéză şi agită. In consecinţă cere, ca acusatulŭ sĕ fiă declaratŭ de vinovatŭ şi pedepsitŭ cu carceră de statŭ (államfoghóz) 1 anŭ de ḑile, 400 fl. amendă şi suportara speselorŭ. (Va urma).

Sinodulŭ din Sibiiu.

Sibiiu, 10 (22) Aprilie.

In şedinţa dela 6 (18) Aprile a sinodului d-lŭ deputatŭ Dr. Nicolau Popŭ a făcutŭ următórea propunere:

Avêndŭ în vedere că, dela introducerea limbei maghiare în scólele primare, au inceputŭ a se distribuí premii acelorŭ învĕţătorĭ, carĭ se distingŭ in propunerea limbei maghiare;

şciutŭ fiindŭ însĕ, că în genere resultatele unui obiectŭ propusŭ cu preferinţă se ajungŭ cu scurtarea sporului în alte obiecte;

avêndŭ în vedere, că atâtŭ normativulŭ, câtŭ ş legea de statŭ pentru scólele poporale nu au de scopŭ instruirea unilaterală a unui obiectŭ, ci cualificaţiunea harmonică în tóte obiectele;

Sinodulŭ reprobă astfelŭ de premierĭ şi autoriséză pe consistoriu a supraveghia strictŭ pe învĕţătorii nostri confesionalĭ, şi faţă cu acei învĕţătorĭ, carĭ vorŭ fi premiaţĭ, sĕ se pună la cale o cercetare, pentru ca sĕ se constate, dacă nu cumva s'a ajunsŭ progresulŭ strălucitŭ în limba maghiară în socoteala celorlalte obiecte de învĕţămêntŭ.

Acéstă propunere s'a datŭ comisiunei scolare spre esaminare. In şedinţa de erĭ comisiunea scolară şi-a presentatŭ raportulŭ sĕu. Raportorulŭ I. Slavicĭ face în numele comisiunei propunerea, ca consistorulŭ sĕ fie însărcinatŭ a priveghiá, ca nu cumva acei învĕţătorĭ românĭ confes., carĭ vorŭ primì premii pentru succesele dobêndite prin propunerea limbei maghiare, sĕ dobêndĕscă aceste succese cu negligerea celorlalte studii şi ca învĕţătorii nostri sĕ nu priméscă asemenĭ premii fără de scirea autorităţilorŭ nóstre scolare confesionale.

D-lŭ dep. A. Trombitaşŭ se pronunţă în contra acestorŭ propunerĭ ḑicêndŭ, că deórece studiulŭ limbei maghiare este regulatŭ prin lege, primirea de premii séu alte darurĭ invólvă o imoralitate. Propune dér, ca consistoriulŭ sĕ procédă în contra acelorŭ învĕţătorĭ, carĭ vorŭ primí asemenĭ darurĭ, cu rigóre disciplinară.

După ce d. N. Popŭ se alătură la părerea comisiunei, ér d. Trombitaşŭ îşĭ retrase propunerea sa, se primì propunerea comisiunei.

Prima conferinţă colectivă profesoréscă în Blaşiu.

Sub acestŭ titlu cetimŭ în numĕrulŭ ultimŭ alŭ „Fóiei scolastice“ din Blaşiu următórele:

Ideea unei întrunirĭ a profesorilorŭ dela tóte gimnasiele românescĭ din patriă e vechiă. In anulŭ 1875 fù resuscitată prin repausatulŭ Dr. Ioanŭ Meşota, fostŭ directorŭ la gimnasiulŭ românescŭ din Braşovŭ, carele în numele corpului profesorescŭ de acolo se adresà către Direcţiunea şi corpulŭ profesorescŭ din Blaşiu cu întrebarea: décă s'ar puté ţiné în Blaşiu pre 28 Aprilie acelui anŭ o întrunire a profesorilorŭ din Ungaria şi Transilvania. Corpulŭ profesorescŭ din Blaşiu în conferinţa ţinută în 22 Martie 1875, considerândŭ momentuositatea obiectului şi folosulŭ, ce ar urmá de aci pentru înaintarea instrucţiunei, primì în principiu acéstă ideă salutară, precum şi programa propusă din partea Braşovenilorŭ pentru conferinţa preliminară. Intrevenindŭ însĕ între aceea unele împrejurărĭ neprevĕḑute pentru gimnasiulŭ din Braşovŭ, proiectata conferinţă se amênà pe timpŭ nedeterminatŭ

Cu tóte acestea ideia nu s'a datŭ uitărei, ci cu diverse ocasiunĭ s'a resuscitatŭ şi desbătutŭ. In 1884 fiindŭ de nou resuscitată de către patronatulŭ gimnasiului românescŭ din Năsĕudŭ, carele luândŭ iniţiativa şi punêndu-se în conţelegere cu patronatele celorlalte gimnasii românescĭ din patriă, împreună cu acestea a conlucratŭ spre realisarea acestei idei de multŭ dorite. Aşa în urma coînţelegerilorŭ împrumutate, în 8 Aprilie a. c. st. n. representanţii corpurilorŭ profesorescĭ dela cele trei gimnasii superióre gr. catolice române: Blaşiu, Beiuşŭ şi Năsĕudŭ, în urma concesiunei date din partea Escelenţiei Sale Domnului Ministru de culte şi instrucţiune publică de dto 10 Martie a. c. Nr. 9217, se şi întruniră în Blaşiu la o conferinţă colectivă, participândŭ dela fiecare gimnasiu Directorii cu câte trei delegaţĭ, şi anume: dela gimnasiulŭ din Blaşiu: Revered. Domnŭ Ioanŭ Antonelli directorŭ gimn., ér ca delegaţĭ profesorii gimnasialĭ: Ioanŭ Germanŭ, Alex. Uilăcanu şi Iosifŭ Hossu, dela gimn. din Beiuşŭ: Rvd. Domnŭ Petru Mihuţŭ direc. gimn., ér ca delegaţĭ profesorii gimnasialĭ: T. Roşiu, Vasiliu Leşeanu şi Ioanŭ Buteanu, dela gimn. din Năsĕudŭ: Domnulŭ Ioanŭ Ciocanŭ dir. gimn., ér ca delegaţĭ profesorii gimnasialĭ: Maximŭ Popŭ, Dr. Art. Alexi şi Dr. Paulŭ Tanco.

In 8 Aprile la 11 óre convenindŭ toţĭ în sala gimnasială, Rssimulŭ Domnŭ directorŭ Ioanŭ Antonelli, binecuvêntândŭ pre membrii adunaţĭ, espune istoriculŭ acestei conferinţe de multŭ dorite, precum şi scopulŭ ei, care în prima liniă este edarea de manuale corĕspunḑĕtóre pentru gimnasiele române; la care Rssimulŭ Domnŭ Petru Mihuţŭ rĕspunḑêndŭ propune, sĕ se aducă mulţumită: Escelenţiei Sale Domnului Ministru de culte pentru concesiunea ţinerei acestei conferinţe, Il. Sale Domnului Alesandru Páll comisarŭ ministerialŭ pentru esoperarea concesiunei; asemenea şi Escelenţiei Sale Prea-sânţitului mitropolitŭ Dr. Ioanŭ Vancea pentru îmbrăţişarea şi sprijinirea acestei conferinţe. După acestea se păşesce la constituirea conferinţei alegându-se de preşedinte Rssimulŭ Domnŭ Iónŭ Antonelli; de vice-preşedinte Rssimulŭ Domnŭ Petru Mihuţŭ; ér de notarĭ Domnii: Dr. Art. Alexi, Iosifŭ Hossu şi Ioan Buteanu.

Membri conferinţei se împartŭ în douĕ comisiunĭ, una pentru limbistică, ér alta pentru sciinţele realĭ şi istorice. Desbaterea punctelorŭ stabilite în programă s'a continuatŭ în 9 şi 10 ale curentei cu multŭ interesŭ, amĕsuratŭ importanţei obiectelorŭ. S'a proiectatŭ unŭ planŭ de lecţiune pentru obiectele de învĕţămêntŭ propunênde în gimnasiele române gr. catolice. — S'au adusŭ decisiunĭ cu privire la uniformitatea în manualele de scólă, precum şi cu privire la prelucrarea unorŭ manuale mai corĕspunḑĕtóre din punctŭ de vedere didacticŭ. S'a prelucratŭ unŭ proiectŭ de statute pentru înfiinţânda reuniune a profesorilorŭ dela tóte scólele medie; asemenea s'a făcutŭ unŭ normativŭ pentru revisiunea şi edarea manualelorŭ de scólă.

In urma acestora în legătură cu edarea şi tipărirea manualelorŭ de scólă, s'a atinsŭ şi cestiunea ortografiei cu carea sĕ se tipăréscă manualele pentru ca sĕ fiă uniformitate în tóte. Unii au apărutŭ principiulŭ etimologicŭ, ér alţii celŭ foneticŭ, fiecare din punctulŭ sĕu de vedere.

Fapte bune.

Iclăndielŭ, în Martie 1885.

Domnule Redactorŭ! Trecură peste trei anĭ, de când comuna nóstră Iclăndielŭ îşĭ are în frunte unŭ păstorŭ sufletescŭ bunŭ, zelosŭ, activŭ în persóna onoratului d. Romulŭ S. Orbeanu şi spre a dovedí cele de susŭ vinŭ a-i enumĕrá vr'o câteva din faptele sale.

D. Romulŭ S. Orbeanu administréză parochia Iclăndielŭ de peste trei anĭ şi ce a făcutŭ în decursulŭ acela? prin vorbele-i blânde, carĭ totdéuna mişcă inima orĭ şi cărui muritorŭ, a adusŭ poporulŭ acolo, câtŭ în Iclăndielŭ s'a ridicatŭ o şură, graşdŭ, celarŭ, grânarŭ, s'a încungiuratŭ internulŭ cu palantŭ (stoborŭ, ulucĭ) etc., carĭ mai înainte erau pe aci sĕ nu se maĭ pótă folosí de nimenea. Tênĕrulŭ preotŭ d. Romulŭ S. Orbeanu a spesatŭ mai totdéuna şi din alŭ sĕu, fără de a face pretensiune, viptulŭ îlŭ aveau măiestrii gratisŭ, fără de a-lŭ aruncá pre bietulŭ poporŭ, pre care-lŭ vede altcum destulŭ de apĕsatŭ în timpulŭ presinte; şi ce a mai făcutŭ în anulŭ trecut? Prin vorbele dulcĭ, ce atingŭ totdéuna córda cea mai fină a inimei, a adusŭ poporulŭ acolo, încâtŭ s'au ridicatŭ nisce case parochiale cu cincĭ odăi, padimentate şi acoperite cu draniţă, de potŭ sĕ esiste nu în mica comună Iclăndielŭ, dar în orĭ şi care cetate. On. d. preotŭ Romulŭ S. Orbeanu din averea sa propriă a datŭ 150 fl. Totŭ în anulŭ acesta s'a adusŭ unŭ clopotŭ frumosŭ la biserica nóstră prin d. Romulŭ S. Orbeanu.

Prea On. d. Nicolau Solomonŭ, protopopulŭ M. Ludoşului, a fostŭ rugatŭ sĕ vină, ca sĕ facă sânţirea caselorŭ parochiale, ce s'a şi făcutŭ în adunarea întregei comune şi a numeroşilorŭ participanţĭ streinĭ, după care serviciu Prea On. d. protopopŭ a ţinutŭ o cuvêntare fórte căldurósă, simţitóre şi binevenită, apoi On. d. preotŭ a şi întrunitŭ la mésa-i bogată vre-o 40—50 persóne, ridicându-se primulŭ toastŭ întru îndelungata viéţă şi fericire a Escelenţiei sale Prea Luminatului şi Prea sânţitulu, Domnŭ Archiepiscopŭ şi Metropolitŭ Dr. Ioanŭ Vanceai după care a urmatŭ apoi şi altele. Musica întonà imnulŭ de bucuriă, care a duratŭ pănăce toţĭ ne-amŭ depărtatŭ ducêndŭ cu noi suvenirile cele mai plăcute. In fine amintescŭ şi aceea, că întregŭ poporulŭ din comună asemenea a fostŭ ospĕtatŭ din partea On. d. Romulŭ S. Orbeanu.

Noi consătenii recunoscĕtorĭ mulţămimŭ din inimile nóstre numitului d. preotŭ alŭ nostru Romulŭ S. Orbeanu pentru neobosita sa străduinţă întru binele şi înaintarea nóstră şi pentru donaţiunea făcută în sumă de 150 fl. v. a. D-ḑeu sĕ-i rĕsplătéscă faptele sale demne de tótă lauda şi esemplulŭ sĕu sĕ aibă mulţĭ imitatorĭ.

In numele consătenilorŭ gr. cat.

Basiliu Turcu
proprietarŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz Trans.«)

Nagyenyed, 24 Aprilie. — Fişpanulŭ comitatului Albei de josŭ, Carol Zeyk, a muritŭ.

Londra, 24 Aprilie. — Intr'o cameră din edificiulŭ admiralităţii s'a întêmplatŭ erĭ la 11 óre a. m. o esplosiune. Unŭ funcţionarŭ dela admiralitate a fostŭ greu rănitŭ. Esplosiunea a fostŭ produsă de bombe cu dinamită. Bănuiala planéză asupra unui individŭ, precum se pare lucrătorŭ, care a umblatŭ mai multŭ timpŭ prin prejurulŭ edificiului.

Paris, 24 Aprilie. — O depeşă către ḑiarulŭ „France“ anunţă, că colera s'a ivitŭ érăşĭ în Cairo.

Rectificare. — In telegrama dela Berlinŭ din numĕrulŭ de erĭ s'a strecuratŭ, prin eliminarea mai multorŭ cuvinte, o eróre pocită, care confundă cu totulŭ sensulŭ. Telegrama trebuie sĕ sune astfelŭ:

Berlinŭ, 23 Agrilie: — Camera deputaţilorŭ a respinsŭ cu 169 contra 127 voturĭ propunerea de a se eliberá de pedépsa pentru celebrarea de liturgiă (Messelesen) şi pentru împărtăşirea cu sfintele taine (Sakramentsspenden).

DIVERSE.

O dramă corsicană. — Se scrie din Ajaccio ḑiarului »Le Temps« că, acum aprópe o lună, o jună fată, d-şóra Breslet, institutóre la Alata, a fost rădicată spre amiaḑă din mijloculŭ satului de trei tinerĭ cavalerĭ armaţĭ din capŭ pênĕ în picióre. O crimă totŭ de felulŭ acesta s'a săvêrşitŭ la Cuttoli-Cortichiato. D-şóra Benielli, institutóre în acestŭ satŭ, voindŭ sĕ profite de vacanţele Pascilorŭ pentru a veni la Ajaccio sĕ 'şĭ védă părinţii, a pornitŭ pe drumŭ însoţită d'o femee bĕtrână Ea abia mersese câte-va chilometre, când le eşiră d'odată înainte patru indiviḑĭ armaţĭ. Unulŭ din ei, Chiappe, s'apropià de dênsa, îi vorbi şi 'ĭ ḑise sĕ 'ĭ urmeze. Ea începù sĕ strige şi voì sĕ se opună. Ajutatŭ de fratele sĕu, Chiappe o luà în braţe şi fugi cu dênsa, urmatŭ de complicii sĕi. Tovarăşa de călĕtoriă a d-şórei Benielli se întórse în fuga mare în satŭ şi alergà sĕ povestéscă aventura tatălui institutórei. Acesta împreună cu primarulŭ se puseră în urmărirea culpabililorŭ şi după puţinŭ timpŭ îi şi găsiră. Atuncĭ se petrecù o scenă mişcătóre. Primarulŭ voì sĕ obţină prin autoritatea sa liberarea junei fete, dér în zadarŭ. Vĕḑêndŭ acésta, fata se aruncà în genunchĭ înaintea lui Chiappe şi a complicilorŭ sĕi, pe când tatălŭ cu lacrimele în ochĭ îi ruga sĕ-i dea copila. Dér totulŭ era nefolositorŭ. Chiappe rĕmase nemişcatŭ şi în cele din urmă ḑise: »Lăsaţi-mĕ în pace şi retrăgeţi-vĕ îndată; acum am totŭ sângele meu celŭ rece, până aci nu eram stăpânŭ pe mine. Câtŭ pentru domnişóra Benielli, ea nu se va întórce în satŭ decâtŭ după ce o voiu luá de soţiă.« Atuncĭ, nenorocitulŭ tată fu nevoitŭ a-şĭ părăsí copila. La întórcerea sa în satŭ, primarulŭ preveni justiţia, care urmăresce aḑĭ pe culpabilĭ.

***

Caritatea americană — O societate de binefacere dela Boston a avutŭ o ideiă minunată: Ea trămise, în timpulŭ iernei, 4 croitorĭ sĕ visiteze mahalalele sărace din oraşŭ. Aceştĭ croitorĭ suntŭ însărcinaţĭ de societate d'a cârpi, cu stofă désă, pantalonii găuriţĭ séu cótele hainelorŭ, pe carĭ le pórtă sêrmanii ómenĭ, carĭ nu suntŭ destulŭ de bogaţĭ ca sĕ-şĭ pótă repara hainele. Nimicŭ mai estraordinarŭ decâtŭ acésta. Dér écă unde acestŭ faptŭ caritabilŭ ia o turnură cu totulŭ americană: Bucăţile de stofă astfelŭ cusute pe hainele uscate ale săracilorŭ sunt de o bună calitate, dér pórtă tóte, cu litere marĭ a cărorŭ culóre variéză după stofa hainelorŭ, anunciurĭ carĭ recomandă publicului unŭ purgativŭ, o pastă minunată séu o agenţiă matrimonială. Lumea nouă este în acestă faptŭ.

Cursulu pleţei Braşovŭ

din 24 Aprilie st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.70	Vênd.	8.72
Argint românesc	»	8.60	»	8.65
Napoleon-d'orĭ	»	9.52	»	9.96
Lire turcescĭ	»	11.12	»	11.18
Imperialĭ	»	10.12	»	10.15
Galbenĭ	»	5.80	»	5.85
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	121.—	»	123.—
Discontulŭ	» . . .	7—10 % pe anŭ.		

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena
din 23 Aprilie st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	93.65
Rentă de hârtiă 5%	89.45
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	111.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96 60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	—.–
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	104.25
Bonurĭ rurale ungare	101.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C1.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—
Bonurĭ rurale transilvane	100.80
Bonurĭ croato-slavone	101.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	—.–
Imprumutulŭ cu premiu ung.	115 50
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	117.50
Renta de hărtiă austriacă	80.80
Renta de arg. austr.	81.35
Renta de aurŭ austr.	105 10
Losurile din 1860	138 80
Acţiunile băncel austro-ungare	850 —
Act. băncel de creditŭ ung.	279.—
Act. băncel de creditŭ austr.	281. –
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.89
Napoleon-d'orĭ	9.98½
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.50
Londra 10 Livres sterlinge	126.40

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 10 Aprilie st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	85¼	—
Renta rom. amort. (5%)	87½	—
» convert. (6%)	86	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	29½	—
Credit fonc. rural (7%)	98	—
» „ „ (5%)	83½	—
» » urban (7%)	96½	—
» » » (6%)	87½	—
» » » (5%)	81½	—
Banca naţională a României	1150	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	295	—
« » » Naţională	220	—
Aurŭ	14.¼%	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei" se potŭ face la 1 şi la 15 ale fie-cărei lunĭ.

Administr. „Gaz. Trans."

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a căilei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
(	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copsa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirisŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu (	10.08	5·59	9.18	
(	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mezŏ-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
(	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
(	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Cluşiu (	8.57	5.40	7.08	
(	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
(	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
(	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
(	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bêrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.